

Forfatter: Pulcinellen

Titel:

Citation: "Pulcinellen", i *Fjorten eventyr og fortællinger*, udg. af Marita Akhøj Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1989, s. 206. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-ingemann01-shoot-workid66957.pdf> (tilgået 08. maj 2021)

Anvendt udgave: *Fjorten eventyr og fortællinger*



## Pulcinellen

☒ Paa den store Plads *Navona* i Rom stod en smuk Efteraarsdag 1818 blandt Almueshoben endeel nysgjerrige Reisende ved en ganske simpel Fjællebod, fra hvis aabne Brædetheater den lavtkomiske Farceperson, der kaldes *Pulcinel*, især ved sin konstig kvækkende Stemme fremkaldte Latter omkring sig. Denne Folkemaskes afskyelige Kvækkestemme, der forekommer Italienerne saa komisk, frembringes ved et lille Metal-Instrument, som Gjøgleren skjuler i Munden. Lyden af hvert ord, han fremsiger, bliver derved halvkvalt og synes mere at komme fra Ganen, end fra Brystet. Stemmen ligner saaledes noget Papegøiens, ligesom Maskenæsen ligner samme Fugls krumme og spidse Næb.

☒ Nogle Geistlige gik forbi med harmfulde Miner; thi Gjøgleren tillod sig dristige og vantroe Ytringer mod Kirken, idet han pegede paa den heldende Kirkebygning paa Pladsen og efterlignede Kæmpefigurens Stilling ved det store Vandspring. Ved Billedhuggerens satiriske Lune til Spot over den uheldige Bygmester, synes hin Figur at ville holde paa Kirken, naar den en af Dagene falder.

☒ Hele Pladsen var, som sædvanlig, opfyldt af en myldrende Menneskehob mellem de mangfoldige Skur med Frugter og Kjødvarer og de kogende Kjelder med Macaroni og Kastanier, som de fattige Lastdragere med deres stolte Skikkelser i de lasede Kapper klyngede sig om i maleriske Grupper.

☒ Ved første Øiekast syntes Pulcinellen paa hint Fjællebod-Stillads at henhøre til de ganske almindelige Gjøglere af dette Slags, som man ligegyldig gaaer forbi; men gav man lidt nøiere Agt paa ham, blev man uvilkaarlig staaende. Det var heller ikke alene den raae Almue, der flokkedes om ham; det var ikke blot den Fremmede, hvem Alting endnu er nyt, som her standsede; blandt det bestandig afvexlende Gade-Publicum saaes en hel Deel Kunstnere, som daglig her indfandt sig og betragtede Synet af denne Fjællebod-Skuespiller som et Studium. Han fremtraadte sædvanlig iført den almindelige Pulcineldragt med de meelhvite Beenklæder og samme Slags Vams med de 207 vide Ærmer og besat med Hjerter af rødt Tøi, samt kantet med Fryndser. Hans Bælte var af Haar. Fra den lange blottede Hals udfaldt en bred udtakket Lærredskrave over Bryst og Skuldre; hans høie hvide Pande og kulsorte Haar skjultes for en Deel af den graae Filthue med en rød Kvast i den lange Spids. Tre-Fjerdedelen af hans Ansigt var skjult af den sorte Halvmaske med den krumme spidse Fuglenæb-Næse. Kunstnerne kaldte ham »den døende Pulcinel paa Piazza Navona«, og hvad de fornemmelig kom for at see, var hans Dødsscener, som travesteret Don Juan eller Doctor Faust, hvormed han sædvanlig sluttede sine Forestillinger. I disse som oftest blot mimiske Monologer, hvori han afkastede Masken, forstod han med en skuffende Natur og Sandhed at efterligne en virkelig Døendes Minespil og Bevægelser, og mangen Kunstner havde i sine Compositioner benyttet Udtrykket i hans Ansigt og Stillinger. Han var betydeligst som Mimiker, hvorfor han ofte kun svættede en Deel af sit Ansigt og maskerede sig alene med den lange krumme Næse. Undertiden føiede han ogsaa Ord eller Sang til sine Pantomimer. Det var enten improviseret, naar han dertil var i Lune, eller Repliker af Skuespil, han havde læst eller spillet. Han manglede hverken Kundskaber eller Dannelse; han havde for en kort Tid endog været berømt, som tragisk Skuespiller, paa *St. Carlo*-Theatret i Neapel og givet Gjesteroller med »Furore« baade i Milano, Florents og Rom; men han skulde have ført et skrækkelig vildt Liv. Han var nu bleven aldeles forfalden og var saaledes nedsunken fra de store Theatre til Fjælleboden, skjøndt han neppe var over 30 Aar og endnu besad en sjelden mandig Skjønhed med mærkelige Glimt af den ødelagte Genius. Der var megen Tale om ham blandt Kunstnerne, medens i Mellemtiden hans Medhjælper, en lurvet raa Gjøgler, spiste Blaar og man ventede paa »den døende Pulcinel«, som Mimiker, i et noget forandret Costume.

☒ »Han maa være melancholsk til Fortvivelse!« - sagde en ældre Kunstner -: »Døden synes jo den eneste Tanke, der endnu ret kan oplive ham; men han spotter Døden som Livet, som Jord, Himmel og Helvede. Saavel i Faust som i Don Juan giver han vist igrunnen sig selv.«

☒ »Han skal jo ligne Byron og have parodieret ham i sin burleske Don Juan«, bemærkede en yngre Kunstner; »det gad jeg dog have seet!«

☒ »Hans travesterede Don Juan var et Mesterværk, trods 208 Gjøglerierne og den forargelige Frivolitet«, tog den ældre Kunstner Ordet igjen; »den saakaldte »Svanesang«, han gjerne sang, som Don Juan, var høist slibrig, og det undrer mig ikke, den blev forbudt. Han lod deri et helt forvorpent Libertinerliv drage sig forbi med de alleryppigste Billeder. Hans Frækhed var dog blandet med et Lune, som han neppe i nogen anden Rolle kan tilegne sig. Selv naar han var allermest frivol, røbede dog hans Humor en lønlig Foragt for Lavheden i det Liv, han skildrede, og han maatte komme Frækheden til Hjælp ved at nedsvælge det ene Glas Orvietto efter det andet. I hans høieste Libertiner-Svimmel stod Commandantens Stenbillede fra Gravmælet for ham og strakte den spøgelseagtige Stenhaand ud imod ham. Der foer da pludselig et forunderligt Udtryk af Gru, blandet med vild Trods, over hans ungdommelig overmodige Ansigt - han greb rask den lange Stenhaand, og saa begyndte hans mimiske Dødskamp under en tragikomisk humoristisk Udgydelse af Livsforagt og fortvivlet Atheisme, dog med selvmodsigende Tro paa den Aandeveden, han

baade fornegtede og haanede. Man saae alle Tegn paa den gradviis seirende Død i hans Miner og Bevægelser, indtil han med et kvækkende Pulcinelskrig, som man baade loe og gyste ved, styrtede om som et virkeligt Lig ved Stenspøgelsets Fødder.«

☒ Nogle nysankomne Reisende beklagede, at de ikke havde seet hans forbudte Don Juan.

☒ Alle vare enige om, at det var et stort Talent, der i denne Fjællebod-Pulcinel gik tilgrunde.

☒ Denne Gang vilde han give sin Faust.

☒ »Nu kommer han!« - lød det Man talte nu ikke længer om ham, men traadte nærmere til hans Fjællebod.

☒ Han havde afkastet den graae spidse Filthue tilligemed Pulcinelvamsen, men bar endnu Maskenæsen og de lange meelhvide Underklæder, der halvt skjultes af en kort, noget lappet Silkekappe. En sort, temmelig afslidt Fjærbaret sad skraa paa det sortlokkede Hoved, og en Glasagraf skinnede derpaa i Sollyset som et Diamantsmykke. Ved Hoften bar han en spids, forrusten Staalkaarde. Idet han nu tog den lange, spidse Papnæse fra sit Ansigt og kastede den ned blandt de leende Tilskuere, saae man først hans Ansigt uden alle konstige Forvanskninger. Det var blegt, men svarede paafaldende til Forestillingen om den verdensforagtende Grubleraand, som man tænker sig hos en Faust. Han var høi og noget mager, men ædelt bygget. I hans 209 hele Væsen var der en vis Høihed og aandelig Magt, som forbausede; men i hans mørke Blik var der en uhyggelig Ild.

☒ »Fornøi Jer kun over mit aflagte Papegøie-Næb, meget ærede Jordbeboere!« sagde han med den kvækkende Pulcinelstemme, men med en Mine, som om han saae ned til en Lilleputverden fra en umaadelig Høide. »Det Næb er Symbolet paa den verdslige Viisdom, jeg har efterplappret paa de høie Skoler; den Skat testamenterer jeg til Eders Herskabeligheder! Jeg har længenok gjort mig til Nar for den Ære og Berømmelse, Middelmaadelighedens Planet kan give mig. Jeg staaer nu ved mit ophøiede Livsmaal - mit berømmelige Liv har culmineret. Om ti Minuter kommer en vis Mand og henter mig.« Han lod som han drog et Lommeuhr frem og betragtede det. »Ti Minuter! - saa lang Frist har jeg til at udlee mit Liv og Levnet og den Pilleri-Verden, jeg forlader!« vedblev han med en bitter Latter. »Jeg er et mislykket Konstaværk, skal jeg have den Ære at sige Dem -jeg er et Fuskerværk baade af min Skjæbne og mig selv og min berømte poetiske Skaber. Jeg har været anlagt til noget Stort - det kan De nok see paa mig endnu, mine høitærede Velyndere! Jeg var en lærd ung Mand, udentvipl et Genie, som man kalder det; jeg havde drevet det saavidt i Philosophien, at jeg saae, det var Jux med al menneskelig Viden. Jeg gav al den dagligdags Lærdom Døden og Djævelen, men lagde mig efter den dybe, hemmelighedsfulde Magie. Jeg overskred Menneskenaturens Grændser. Jeg tvang en mægtig Aand fra Dybet til at krybe for min Fod, som en Pudelhund, og adlyde mine Bud, som min Slave; men jeg maatte forpligte mig til at give min Krop og Sjæl i hans Vold, naar en vis Tid var omme. I den Tid, skulde man troe, kunde jeg dog have udrettet noget Stort, idetmindste noget Større, end de Pjalter af Menneskeslægt-Generationer, der hidtil er blæst hen over Jorden. Kunde jeg just ingen ny og bedre Verden have skabt, maatte jeg dog kunnet bortsparke den gamle raadne Dyndklump, vi her krybe om paa, som Myrer og Skarnbasser. En storartet, verdenopløsende Antichrist maatte jeg idetmindste kunnet blevet - og hvad drev jeg det til, selv med Satans Vold og Magt? - til at blive den jammerlige Karl, De her seer, og er saa nedladende at grine ud paa sit Yderste - en ganske almindelig liderlig Fugl, en Svirebroder, der har gjort dumme Hokusfokus med Studenter og Haandværkssvende i Kroer og Kipper - en Don Juan med Doctorhat, der har reist paa galante Eventyr gennem Verden og gjort Profession af

210 sin meget yndede Frækhed - en temmelig gemeen Forbryder - en borgerlig Tragoediehelt, som i femte Act falder i Skarpretterens Haand. Den eneste Forskjel er, at min ærede Bøddel er den lede Satan selv, i egen høie Person, som nu ret strax vil give sig den Frihed at raabe: »hid til mig! *Signor Fauste!* lad mig annamme din pjaltede Sjæl!«

☒ - Her gjorde han en Pause, medens han saae sig speidende om, med et karrikeret Udtryk af Angest

☒ »Hvad Pokker!« - udbrød en tydsk Konstner til sin Sidemand -»har han læst vor store Goethes Faust? har han den Uforskammenhed at ville kritisere dens geniale Plan?«

☒ »Det er hans eget Liv, han kritiserer fortvivlet, den arme Djævel!«

☒ - svarede den Tiltalte. - »Det er hans ramme bittre Alvor; kun Narrestemmen gjør det til Fjas - Tys!«

☒ »Han er i sin fulde Ret, den Satan! - det rnaa jeg tilstaae!« - vedblev Pulcinellen igjen med freidig Mine. - »Det er efter en frivillig Contract, underskrevet i bedste Form med mit Blod og med et Par vederhæftige Djævle til Vitterlighedsvidner. Dog hvad der er Ret eller Uret generer mig naturligviis ikke. Hvad der skeer er det Rette! siger jeg med en stor Philosoph. Kan jeg tage Løgnens Papa ved Næsen, skal det være mig en Fornøielse. Han er med al sin Magt dog kun en uhyre Nullitet igrunden; men det er jeg selv og Alt, hvad Fanden kan tage, desværre jo ogsaa. Prøve Kræfter med ham vil jeg dog og sælge ham mit lumpne Liv saa

dyrt som muligt!«

☒ Han trak nu sin Kaarde, ridsede en Kreds omkring sig med dens Spids og stillede sig midt i Kredsen i en trodsende Forsvarsstilling. Han lod atter som han saae paa sit Uhr. »Jeg har endnu nogle Minuter tilbage« - vedblev han - »og jeg skal benytte dem til at skrifte ganske oprigtig for alle disse aandrige Velyndere, som jeg ikke vil uleilige med Bønner for min Sjæl, men som jeg i alt Fald haaber med gunstige Bifaldsklap og Bravoraab vil ledsage mig til Helvede. Jeg er, for min Person, fuldkommen moden til denne Omflyttelse - eller rettere Nedflyttelse i Universets store Skole og Opdragelsesanstalt. Af de syv Cardinaldyder er der ikke en eneste, jeg har været Mester i; men i mine Forsøg har jeg dog haft store Mynstere for Øie. I *Viisdom* tog jeg Kong Salomon til Mynster; derved kom jeg til den Viisdom, at Alting i Verden og følgelig Viisdommen selv var idel Tant og Forfængelighed Med *den Viisdom* gav jeg mig Fanden ivold og blev ikke større Mester i *Maadeholdenhed*, end hin vise Konge blev det i sit 211 Harem. I *Retfærdighed* tog jeg Kong David til Forbillede, og det gik mig med en hel Deel decorerede Ægtemænd, som det gik hin Mand efter Herrens Hjerter med Hr. Urias.« - Denne Frækhed ledsagede han med nogle Miner og Haandbevægelser, som vakte raa Latter blandt Almuen.

☒ »*Tapperheden*« - vedblev han - »er den eneste Cardinaldyd, som jeg bilder mig ind at have et lille Gran af; men den har man kaldet Trods og Forstokkethed. I den Dyd tog jeg Fanden selv til Mynster. Ingen er dog tappere, end Den, der tør trodse den Almægtige. - Istedetfor *Tro*, *Haab* og *Kjærlighed* har jeg naturligviis kun *Vantrø*, *Fortvivlelse* og *Had*; men det er jo kun mine egne private fine Følelser, og de komme Ingen ved, mener jeg, uden mig selv.

☒ Med de syv saakaldte *Dødssynder* er Forholdet omvendt,« - vedblev han med en stolt og trodsig Mine - »dem staaer jeg ikke tilbage i for nogen Erkebisp. Min *Stolthed* vil jeg ikke af med: er nogen Egenskab *superb*, maa det jo være *Superbia!* ved den holder jeg endnu mit Hoved opreist, trods syv Gange syv Millioner *Dødssynder*, om de var til og jeg var skyldig i dem alle - trods ligesaamange Millioner Helveder, som det, jeg forlader med Eders Philisterverden, og det, jeg fri staaer paa Randen af med min geniale Overordentlighed Hvad jeg mest har forslaaet Tiden med, er hvad min Skriftefader kalder *Luxuria*. Dertil regner han for detmeste hvad de Franske meget net kalde *Libertinage*. Deri har jeg, som sagt, fulgt den vise Kong Salomons og den lystige Don Juans glørværdige Exempler. I *Fraadseri*, hvad de Lærde kalde *Gula*, staaer jeg vistnok endeel tilbage; men drikke vil jeg omkap med Satan selv og hans hele Kleresie, NB. naar jeg selv maa vælge Drikkevarerne. - Er jeg practisk en Stymper i *Gjerrighed*, paa Grund af min naturlige Flothed og temmelig unge Alder, saa respecterer jeg den dog, som den solideste og varigste af alle de saakaldte Lidenskaber, som dog ere det Eneste, der sætter Ild i vore Kjødklumper. Men hvad jeg har drevet det til et Slags Mesterskab i, uden al Anstrengelse, alene ved naturligt Genie, er de *Dødssynder*, man kalder *Vrede* og *Løgn*, men som i mit System kaldes *Hjerter* og *Hoved*. Kan *Padre eterno* selv vredes og det i al Evighed paa de arme Djævl og vantroe Slyngler - skulle vi da være Mæhæ og ikke blive rasende gale, naar nogen Slyngel sætter sig mod vor Villie? Nei, *Vreden* er just Stemplet paa vor Kraft og Majestæt, som Skabningens Herrer. - Hvad *Løgner* angaaer, saa er den for mig den allerhøieste 212 Poesie. Mit hele Liv er jo en *Løgn*, vil man sige. Jeg henregnes selv personlig til Sagnhistorien eller Folkeovertroen, og tager Fanden mig ikke, slaaer den historiske Kritik mig bestemt ihjel, om ogsaa den æsthetiske lader mig leve med Poesien i *Løgnlivet*. Dog denne *Dødssynd* er min allerstørste Trøst Er nemlig hele mit Liv en stor *Løgn*, saa er det jo ogsaa *Løgn* hvad jeg her staaer og anklager mig for eller praler af i min Forvorpenhed: jeg er maaske da endog en exemplarisk dydig ung Mand, som Satan ikke kan krumme et Haar paa, og -det er sandt! - min største Fortjeneste har jeg rent glemt, formodentlig af Beskedenhed: Jeg er Opfinder af den ædle Presse, som hele Verden veed. Den Fortjeneste alene maa jo kunne opveie tusinde Livs Forbrydelser! - Tænk dyrebareste Publicum! alle trykte Bøger og den store Bladmagt, som snart vil afsætte alle absolute Souverainer og selv tage Plads paa deres Throner - den Verdensbchersker kan man igrunden takke *mig*, den forsvorne *Dr. Faust*, for. Jeg seer i Aanden de uhyre Virkninger af min Presse: Der er ingen Viisdom og intet Galskab i den menneskelige Hjerne, som ikke vil faae Luft og udsprede sig over Verden paa mine Typevinger. Hvad der flyver ud fra Verdensaandens store Hjerne vil være Herskerbud for alle Nerver og Muskler i Menneskeheden - og kommer Ideerne først i Næverne, saa bliver Næveretten først intellectuel, filosofisk og moralsk - saa begynder først rigtig den store blodige Kamp for Ideer, der skal gennemføres med alle optænkelige Mordrdskeer og vedvare til Verdens sidste Dag. Men giv Agt, mine Herskabeligheder! der er en lille Hage ved denne min Fortjeneste: Naar Fanden nu om nogle Minuter har taget mig, bemægtiger han sig allerførst min Presse. Djævelens Ideer flyve da Verden rundt paa mine Typer og formæle sig med Menneskaandens; deres Yngel vil i Aartusinder beherske alle Sjæle paa Jorden - Helvedes Grændser vil udvide sig, og Jorden vil tilsidst blive en Provinds uden Constitution i Satans absolute Monarkie. See! Det bliver paa en Maade *mit* Værk - jeg er ikke saa ringe endda - og gjør Fanden mig ikke til Cultusministcr i sit Rige, er han en Dosmer. Men min sidste Frist er strax udløben - over min største Fortjeneste havde jeg nær glemt min syvende og sidste *Dødssynd* - det er den allerværste - det er den, de Lærde kalde *Acedia* - det er den Ubekymrethed for hvad man kalder Sjæl og Salighed - den dovne Melankolie, der siger: Fanden i Vold med det Hele! Det er Jux! - det er denne Blaserthed og Indolents - denne Femværeligeladen, dog uden Fred 213 og Hvile, der har gjort mig til en ørkesløs Grubler og forbittret mig selv al Fornøielse ved min saakaldte Ryggeløshed. Men see! der kommer min dæmoniske Creditor - den Hund af Djævel, jeg har forskrevet mig til! Han seer ud som et jammerligt Bønhasse-Flikværk af et

Bundtmagerprodukt uden Liv og Aand - men lur ham! - i den ubetydeligste Skikkelse er han allerfarligst. Forbløffe mig skal han dog ikke! Nu vil jeg kun bede Dem, mine skjønne Velyndere! ikke at spare paa Deres ærede Lunger og Haandlæder, naar De ret strax vil have den Fornøielse at see Fanden slæbe af med en Sjæl, som ikke er Deres egen!«

⌘ Under Slutningen af Pulcinellens Tale som *Dr. Faust*, var der langsomt krøbet en uhyre stor Pudelhund-Skikkelse ind paa Bræderne. Dens lodne sorte Hud var saa slet sammenlappet, at man kunde skimte hans Medhjælper, den plumpe Blaaræder, der var skjult under Hundeskindet. Der blev almindelig Latter; men under Latteren hørtes et kvindeligt Skrig.

⌘ »Ak! Moder! nu kommer Djævelen og henter ham!« - jamrede en meget smuk, men besynderlig bleg ung Pige i en fattig, men broget og fantastisk Dragt, der stod ved en kogende Kastaniekjedel, hvor hun hjalp en gammel Kone med Kogningen. Hun stirrede paa Fjællebodgjøgleren og det store Hundeskræmsel, der nærmede sig ham. Der var Gru og Angst i hendes vildt glødende Blik. Det sorte Haar flagrede opløst over hendes marmorhvide Kinder, og hun strakte Hænderne sittrende ud med en Bevægelse, som hun vilde op paa Bræderne og forsvare ham.

⌘ »Tys, stille, Barn! see ikke paa ham!« - sagde Moderen og greb hendes Haand - »tager Fanden ham nu, er det Løn som forskyldt. Du er ikke den Eneste, han har svoret sig Djævelen i Vold for at ødelægge. Pas Kastanierne, Barn! og see ikke paa ham, det Uhyre!«

⌘ »Stakkels Margarita!« - sagde en medlidende Maccaroni-Kogerske og rørte i sin Kjedel - »hun var saamænd ligesaa forstandig, som hun er deilig, men gik fra Vid og Sands over hans Troløshed, det Skarn! - Den hellige Jomfru være hende naadig!«

⌘ »Hovedhund!« - raabte nu Pulcinellen og stirrede paa Hundeskræmset, der snoede sig i Bugter rundt om ham og knurrede - »vil du være min Herre og Dommer? Er du Andet end et umælende Dyr eller et Fæhoved af Komediante - er du den mægtige Aand, du vil 214 gjælde for - saa vis dig i din Majestæt! Med en ringere Natur, end min egen, vil jeg hverken skifte Ord eller prøve Kræfter!«

⌘ Hundeskræmset reiste sig nu paa Bagbenene. Det havde en Hestefod og forfærdelige Kløer. Det sprudede Ild af et Slags Dragesvælg. - Det greb Pulcinellen i Faustkappen med den ene Klo og viste ham med den anden et Papir med blodrøde Bogstaver.

⌘ »Vel! det har sin Rigtighed! Contracten er udløbet!« - vedblev Pulcinellen og loe vildt med den kvækkende Stemme. - »Vil du flyve til Helved med mig paa min Kappe? Velan!« - Han rev Kappen af sine Skuldre og udbredte den paa Bræderne. - »Det kan skee, naar jeg er færdig og med tilbørlig Pathos har fremsagt min Udgangsreplik for dette æsthetisk dannede Publicum!«

⌘ Idet nu den unge Pige saae den øpreiste Djævleskikkelse og de Flammer, den udspyede, styrtede hun med et Krampeskrig i Moderens Arme og blev hastig bortfjernet.

⌘ Pulcinellen studsede for et Øieblik, men var strax inde igjen i sin Rolle. Dog nu var det som Gjøgleren i ham pludselig var forsvunden, og den ødelagte Konstneraand atter vilde udtræde af sin Ruin. Han foer med Haanden over Munden og borttog uidentvilt det skjulte Instrument, der vanheldede hans Stemme. Han vendte sig mod Djævleskikkelsen med sand tragisk Høihed i Blik og Miner, og med sin smukke naturlige Stemme, uden Spor af Ironie og Travestering, fremsagde han paa Italiensk i ubunden Stil den glimrende Replik i Byrons Manfred, hvormed Helten i sin Dødsstund trodser Dæmonen, han har forskrevet sig til, og ligesom tilintetgjør ham. Han seer Dæmonernes Fyrste for sig, men træder ham under Øine med sin Aands-Overlegenhed; han føler en større Magt i sin egen Villie, end alle Dæmoners tilsammen. Han bøier sig kun for Nødvendigheden i den Undergang, han selv med Frihed har valgt og beredt sig, medens han endog tilsidst med atheistisk Overmod afviser enhver Aandemagt udenfor sit eget Væsen. »Hvad jeg har øvet - er øvet!« - lød det med sandt tragisk Udtryk fra Skuespillerens Læber, og med en Sandhed, som om han udtalte sin egen dybeste Følelse, tilføiede han med Haanden knuget mod sit Bryst - »jeg føler en Kval her, som du hverken kan forøge eller formindske.« Men nu løftede han sit Hoved med en Kraft og Stolthed, som syntes at trodse den evige Dommer selv med de Fordømte, og med afsindig Selvmodsigelse vedblev han: »Den uddødelige Aand er ansvarlig for sig selv, men ikke 215 for dig eller nogen anden Fordømt! - den er sit eget Ophav, sin egen Tilintetgjører - hverken Tidens eller Rummets Træl - den afryster sin Dødeligheds Slør og bliver hvad den er i al Evighed.« Han syntes at voxe til en Kæmpe, uagtet han var ligbleg, men sank pludselig sammen, som af Gru over sig selv. »En Ruin er jeg - det veed jeg!« - sagde han med dyb, næsten døende Stemme - »men du var ikke min Sjæls Forstyrret; - det var jeg selv. - Jeg var ene og vil være ene. Bort, du Overvundne! - Dødens Haand knuger mig - men ikke *din!*« Han havde atter hævet sig i al sin Kraft. Med et voldsomt Stød nedstyrtede han nu Djævleskikkelsen, hvis skjulte Statist forskrækket tog Flugten og lod sin lodne Hud tilbage.

⌘ Tilskuerne loe og klappede; men man holdt pludselig inde; thi nu begyndte den dødblege Pulcinel sin mesterlige Efterligning af en Døendes Miner og Bevægelser. Han vilde formodentlig, trods det tragiske Alvor,

der syntes at have overvældet ham, give sin Afskedsreplik til Verden et komisk Udtryk ved den kvækkende Pulcinelstemme, og han tog hastig Metal-Instrumentet i Munden. Idetsamme hørtes et fjernt Skrig endnu af hin ulykkelige, vanvittige Pige. Gjøglerens Øine spilede sig op. Han saae ud som En, der kvæles. Hans Dødskamp blev nu pludselig saa sand og naturlig som det var tænkeligt. »Jeg dør! - jeg dør!« - skreg han med den pudseerlige Pulcinelstemme og blev belønnet med stort Bifald. - »En Læge! - en Læge!« - skreg han - »en Præst!« og Bifaldet blev endnu stærkere.

»Gud forbarme sig! Han har dog aldrig sjunket sin Kvækkepipe?« -udbrød en Stemme blandt Kunstnerne; men den overdøvedes af det stormende Bifald.

»Han gjør det mesterligt! - mageløs sandt!« raabte man og klappede.

»Evide Fader!« - stønnede han endelig, som med det sidste Aandedrag - »tilgiv - tilgiv - at jeg ikke troer paa dig! - tilgiv og frels!«

»Bravo, Nar! Bravo, Pulcinel!« lød det rundt om ham, - og han styrtede nu om som et Lig.

Bifaldet vedblev en Tidlang.

Da man endelig blev træt af at raabe Bravo, hørte man med Forfærdelse, at den ulykkelige Pulcinel denne Gang havde givet sin Døds scene for Alvor, og at Pulcinelstemme-Instrumentet var kommet ned i hans Hals og havde kvalt ham. Det tilsyneladende Tilfælde havde upaatvivlelig en dybere Grund. At hin vanvittige Piges Skrig 216 og en Rest af den ædlere Natur i den ødelagte Konstners Sjæl nærmest havde foranlediget, hvad der var skeet, var høist sandsynligt I den Samvittighedens Nemesis, der aandelig havde knust ham, under Bifaldslarmen for Sandheden i hans Døds kamp-Spil, saae mangan alvorlig Tilskuer et vistnok grueligt, men ogsaa trøstende Beviis paa, at den dybere Følelse i ham ikke aldeles var forsvunden, og at han dog havde forladt denne Verden med et Slags Anger over sit ryggesløse Levnet.

Paa *Piazza Navona* saae man aldrig meer hin smukke blege Pige ved Kastaniekjedlen. Det Skrig af hende, der havde dræbt Pulcinellen, havde været ledsaget af hendes sidste Suk og hendes Bøn til den helligejomfru for hans Sjæls Frelse.